

tel"), amely megóvja „a komoly szigor a brutalitástól és a türelmetlenségtől.”¹ És éppen ez a szeretet vezet sok esetben kényeztetésre s gátolja meg az iskola komoly nevelő munkáját.

Pedig „a szeretetnek csak más nevelői ráhatásokkal együtt van meg az a nevelő ereje, mely visszatartja a nevelőt a túlságos engedékenységtől s biztosítja a nevelés következetes komolyságát.”² Nem lehet tehát teljesen elvetni a szigor és tekintély elvét, mert „kényszerítő és gátló eszközök nélkül soha sem lesz elképzelhető a nevelés.”³ Az természetes, hogy nem szabad a gyermekben félelmet keltetni, de feltétlenül szükséges a tisztelet, amelyet a nevelő tekintélyének kell kiváltania. Ennek a tekintélynek „valódi tekintélynek” kell lennie, amely nem nyugodhatik, „csak a külső erőhatálon” vagy a hivatali felsőbbbségen, hanem a nevelő „erkölcsi és szellemi felsőbbbségéből” kell fakadnia.⁴ Ezt a tekintélyt nem lehet száműzni a nevelésből, sőt ha ezzel nem tud hatni a nevelő, akkor az igazságos büntetésnek sem lehet elmaradnia.⁵

Már a tekintély elvéből is, de a nevelés fogalmából is következik, hogy a nevelő nem tekintheti a tanítványt magával „egyenrangúnak és egyenértékűnek.” Mert ha ezt elfogadjuk, akkor

¹ Várkonyi Hildebrand, Nevelés és gyakorlati lélektan. A pedagógiai szeretet. A Cselekvés Iskolája. V. évf. 5—6. sz.

² U. o.

³ Várkonyi Hildebrand, Nevelés és gyakorlati lélektan. — A büntetés és jutalmazás. A Cselekvés Iskolája. V. évf. 1—2. sz.

⁴ Várkonyi Hildebrand, Nevelés és gyakorlati lélektan. — A tekintély. A Cselekvés Iskolája. V. évf. 3—4. sz.

⁵ L. erre vonatkozólag a 3. sz. alatt idézett cikket.

ezzel kizárjuk a nevelés lehelőjét is. A nevelés ugyanis oly tevékenység, melyben „a fejlettség magasabb fokán lévők céltudatosan és tervszerűen alakítják a kevésbé fejletteket, amíg az alakítást az önállóság ki nem zárja.”⁶

Végül azt sem hagyhatjuk szó nélkül, hogy az iskolában „legtöbb esetben csak tanítanak, de nem nevelnek.” Egyik, a középiskolai tanárságot ért hasonló támadással kapcsolatban Kardován Károly mutatott rá, hogy a középiskola mindenkor hivatása magaslatán áll.⁷ És ugyanúgy megteszi kötelességét minden iskolafaj és minden nevelő is. A sorozatos támadások azonban, melyek főként a napilapok hasábjain látnak napvilágot, nagy mértékben gátolják az iskola céltudatos nevelő munkáját. Mert mi történik akkor, ha egy ilyen cikket, mint a fent ismertetett is, elolvas egy tanuló s az „egyenrangúság és egyenértékűség” elve alapján a maga „felszabadult” mivoltának megfelelő jogokat és bánásmódot követel azoktól, akik „hajtóvadászatot” rendeznek ellene? Hogyan nevelje az iskola ezt a „felszabadult” gyermeket?

Szalkai Zoltán.

Történelmi nevelés címen írt cikkében (Pesti Napló 1937. febr. 21-i sz.) Ambrózy György azt fejtegeti, hogy a mai válságból kivezető út megtalálása lenyegeben pedagógiai probléma; ez az út: az új nemzedék célszerű nevelése. A nemzeti tradíciókat elhanyagoló és a mult kultúrártékeit meg nem becsülő közönségesség és alacsonyrendűség uralomrajutasának meggátálása érdekében korszerűen meg kell reformálni a nevelést. A „magasabbrendű korszellem” kialakítása céljából az új nevelésnek „a kollektív és egyéni nevelés paralogiz-

⁶ Imre Sándor, Neveléstan. 22. l.

⁷ Orsz. Középisk. Tanáregy. Közöny, LXX. évf. 5. sz.

musát" kell feloldania: egyéniségeket nevelni a futószalagon gyártott szürke átlag helyett és kollektív szellemet alakítani az egyéniség megbénítása nélkül." Oly egyéniségeket kell tehát nevelni, akik egységes szellemben, igazi nemzeti öntudattal, legjobb képességeik szerint tudnak dolgozni nemzeti kultúrájukért.

A nemzeti öntudat fejlesztésére legalkalmasabb a művelődéstörténelem tanítása, amit „külön nemzeti tantárgy rangjára” kell emelni. Ez biztosíthatja csak a mult értékeinek a megbecsülését és megvédését, de ez akadályozhatja meg „a kétes értékű kultúrájuknak a nép közé való beszívargását” is.

„Egyéniségek nevelése és kollektív nemzeti öntudat kialakítása” tehát az új pedagógia legfőbb célkitűzése. Azért is szükséges ez, hogy az itt-ott nálunk is feltűnő „új exporthitvallások” és „különböző totalitársrendszerek” egyéniségeket elnyomó kollektivizmusával szemben biztosíthassuk „a szabad es kiművelt egyéniségek öntudatos nemzeti szolidaritását.”

Amit Ambrózy hangoztat, az valóban nem jelent új pedagógiai elveket, hiszen az egyéniségek nevelése és a nemzeti öntudat ápolása eddig is benne volt a *nemzetnevelés* gondolatában. Az azonban bizonyos, hogy ma fokozottabb mértékben kell törekedni az egyéni képességeknek a lehető legjobb kiművelésére és az egységes nemzeti célok szolgálatába való állítására.

sz. z.

Szülői értekezlet a leányközépiskolákban. Az 1935/36 évi leányközépiskolai értesítők közül (34 állott rendelkezésemre) egy-kettő kivételével mindegyik beszámol a szülői értekezletéről. A legtöbb iskolában két ilyen értekezlet volt, amelyeken a szülők 50—75%-a megjelent. Majdnem minden iskolában a tanárok beszéltek ak-

tuális kérdésekről, s ezekhez a szülők is hozzászóltak. Néhány iskola, különösen a felekezeti, híres egyházi férfiakat kértek fel az értekezletek szóno-
kául.

Volt néhány iskola, mely négy-öt, sőt egy-két iskola hat-nyolc szülői értekezletet is tartott. Az értekezlet után minden osztályfőnök külön tárgyalt az osztályban tanuló növendékek szüleivel. Osztályonként két helyen tartottak szülői értekezletet; egyik iskolában pedig az első osztály főnöke nyolc értekezletet tartott az osztályába járó tanulók szüleivel.

A legtöbb iskolában (12 helyen) a tanulók iskolán kívülről magaviseletéről beszéltek.

Öt iskolában egészségügyi kérdésekről, négyben az osztályfőnöki órákról volt szó. Több iskolában testnevelési kérdésekről, kettőben a serdülés problémájáról beszéltek; egy helyen pedig a pályaválasztás kérdését tették megfontolás tárgyává. Gondolkodásra készítet, hogy a szülői értekezletek leggyakrabban előforduló tárgya a tanulók viselkedése volt. A csend, finomság, szerénység, önfegyelmelés, és felelősségérzet eltűnőben, helyettük szertelenség, feltűnési vágy, a felnőttekkel szemben való tiszteletlenség. Az egyik iskola igazgatónője az iskola és a társadalom viszonyáról beszélt. Szomorúan állapítja meg, hogy a magyar társadalom nem értékeli kellőképpen az iskolát. „Vajjon várhatunk-e eredményt az iskola fellépésétől azzal a társadalommal szemben, amely fővárosunkban százötvenszer kacagta végig a középiskolát és annak nevelését ferde színben feltüntető Érettségi c. darabot”.

Érdekes adatokat közöl a leányok legkedvesebb olvasmányairól az az előadás, amely arról szól, hogy mit olvasnak a diákleányok.

A hetenként tartott fogadóórákat a